

Vendégségben Bognár Gézánál

F. B.: *Hogyan kerültél kapcsolatba a rajzokkal? Talán neked is volt egy olyan misztikus élményed, mint Csontvárynak az iglói patika udvarán a tenyerébe került magocskával? Meglehet, kissé magas röppályáról indulunk, ám a művészet megérdemel némi emelkedettséget.*

B. G.: Esztergomban születtem, nem ma, hanem 1954-ben, ami tehát azt jelenti, hogy nem vagyok mai gyerek. Talán a várost állandóan átlegő furcsa eszmeiség az oka annak, hogy mindig is vonzódtam a művészetek iránt. Nagyon-nagyon érdekelt az ókori művészet, a mozaikokat imádtam, ezért is mentem el tanulókoromban nyaranta különféle ásatásokra dolgozni. Az első évben Pilismaróton tártuk fel a római sírokat, az őrtornyokat, aztán a református temetőben avar és kelta sírokat. Ott hamar felismerték, hogy többre vagyok hivatott, mint a társaim. Azt a feladatot kaptam, hogy milliméter pontosan rögzítsem a sírokban talált csontok és egyéb más leletek pontos helyét. Volt ott egy régész, aki nagyon határozottan szorgalmazta, hogy minél többet rajzoljak, gipszmintákat hozott nekem, orr, fül, arc, kéz stb, és azokat rajzoltam az unalomig.

Volt ebben segítséged? Valaki, aki megmutatta a rajzkészítés alapfogásait?

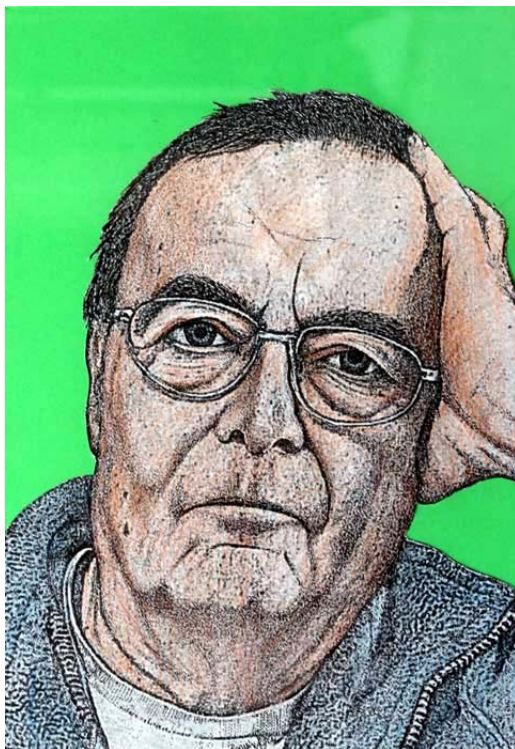
Nem segített benne senki, teljesen autodidakta módon csináltam az egészet. Közben felvettek a Hell József Károly Vegyipari Szakközépiskolába vegyésztanulónak, miközben egyáltalán nem érdekelt az egész, azt sem tudtam, mi az a kémia. Volt ugyanakkor egy rockzenekar, ahová éppen akkor egy szólógitárost kerestek, ez engem rögtön megfogott, nekem ott a helyem. Így aztán, mivel a zenésztársak is a Hellbe jártak, én is kitarítottam ott végig. Ráadásul hamarosan az is kiderült, hogy az iskolának nagyon erős tornacsapata volt, én pedig nagyon szerettem tornázni. Így hát azokban az években zenéltem, atletizáltam, a tanórákon pedig rajzoltam, lényegében erről szólt a

négy évem. Az atlétikában szép eredményeket értem el, például országos csúcsot futottam 100 méteren Tatán. Az érettségi után az órákon készített rajzaimból rendeztek egy kiállítást az iskola aulájában. Jó érzés volt azt nézni, ahogy a képek előtt elmennek a tanárok, és mondogatják egymásnak: ezt az én órámon rajzolta. Nem, nem úgy van – mondja a másik –, az enyémen.

Talán ez a siker inspirált arra, hogy ötvösinasnak jelentkezsz?

Nem, ennek korántsem ilyen hétköznapi a története. A középiskola után természetesen a Képzőművészeti Főiskolára jelentkeztem, de

nem tudtam annyira rajzolni, hogy jó eséllyel felvegyenek. Akkor már volt képzőművészeti gimnázium, ahol gyakorlatilag négy évig csak rajzolni tanították a diákokat. Mint mondtam az imént, én technikailag nem voltam kellően képzett, de a felvételin meglátták bennem a tehetséget. Az egyik tanár odajött hozzám, adott egy nyomtatott papírt, itt vannak a művészeti szakmák, valamelyikre jelentkeztek, egy év múlva jöjjenek vissza, addig is járjak az ő stúdiómára. Kiderült ekkor, hogy ő egy aranyműves, amely szakmáról azt sem tudtam, mi fán terem. Anyukámnak egyetlen láncja volt, az is alumínium, amit apukám lőtt neki a búcsúban. Azt sem tudtam, hogy létezik az arany, nem foglalkoztam

Bognár Géza:
Dr. Törös Péter ny. sebész főorvos

ilyen úri dolgokkal, viszont olyan misztikusnak hangzott. Felvettek tehát ebbe az iskolába ötvös-aranyműves szakra, ahol tizennégyen voltunk, abból tizenkettő gyönyörű szép lány. Ez az iskola Pesten volt a Huba utcában, a régi Volga szálló szomszédságában. Kiképeztem hát magam ötvös-aranyművesnek. Az első év után persze nem mentem vissza felvételizni a Képzőművészetre, mert annyira jól éreztem magam itt. Gondoltam, ráérek majd felvételizni, miután elvégeztem ezt az iskolát. Mégsem aranyművesként találtam meg a helyem akkoriban, hanem teherautósófornek álltam. Élveztem a nagy autót, egy időben koporsókat is szállítottam.

Ez mind-mind roppant érdekesnek hangzik, fordulatos életed lehetett. Mi volt az a mozzanat benne, ami ismét a rajzolásra birt?

Néhány év elteltével találkoztam régi mesteremmel a Huba utcai iskolából. Kérdezi, mi van

velem. Mondom neki, jól megvagyok, jó a keresetem, élem az életem. Erre azt mondja nekem, hogy te nagyon jól rajzolsz, nem szabadna elhanyagolni a tehetséget. Össze is hozott engem a Zrínyi Nyomda akkori igazgatójával, aki a férje volt. Vendégül láttam őt, összebarátkoztunk, és ő beajánlott a Magvető Kiadó vezetőjéhez. Kaptam is egy kisebb megbízást, már nem emlékszem, mihez kellett rajzokat készítenem, azzal a kitélletel, ha a megadott határidőre nem készülök el a munkával, többé szóba sem állnak velem. Fél órával a határidő lejárta előtt érkeztem meg a Vörösmarty térre, akkoriban ott volt a kiadó központja, Zil típusú teherautómmal, ami tömve volt koporsókkal. Kiszálltam, a páternosztter felvitt az első emeletre, átadtam a rajzokat, megnézték, és már utalták is a pénzt a számlámra. Rá kellett jönnöm, nem is olyan rossz dolog ez, nagyon jól megfizettek. Nyolc éven keresztül alkalmazott a Magvető. Idővel szépen bedolgoztam magam. Volt olyan eset, hogy húsz rajzot rendeltek tőlem valamelyik könyvhöz, aztán még kértek, így negyven darab készült el hozzá. Inkább csúsztatták a megjelenést csak azért, hogy még több kép férjen bele. Dolgoztam a Rakéta Regényújságnak, illusztráltam többek között Karinthy Frigyesről Az emberke tragédiáját, Hašek Švejkjét. Amit a Magvetőtől kaptam, az a valódi művészi szabadság igazi értelmezése volt. Csak a határidőhöz voltam kötve, azon belül azt csináltam, amit akartam. Nem szabtak gátat, szabad folyást engedtek a gondolataimnak. A főszerkesztővel időközben természetesen jó barátságba kerültem, és egy idő után ő már úgy adta nekem a munkákat, ami rám volt szabva. Közben a dorogi művelődési ház dekorátőreként is dolgoztam. Lenint festettünk, Éljen május elseje feliratokat, 15-20 méter nagyságúakat.

Most már csak az nem világos, mikor volt időd az ötvösmunkákra.

Éppen most akartam erre rátérni. Időközben felhagytam a sofőrkedéssel, hiszen van énnekem egy jó kis szakmám. Megnyitottam az ötvösműhelyemet először Pilismaróton, ahol akkoriban éltem. Utána költöztem be Esztergomba, itt vettem egy üzletet. Ekkoriban már felhagytam a

grafikával, hiszen az ötvösség is szépen hozott a konyhára, meg nem is igazán maradt időm a rajzolásra. Közel harminc év telt el úgy, hogy egyáltalán nem foglalkoztam vele. A kezemben sem volt ceruza, csak az ötvösmunkák tervezéséhez használtam. Meg aztán újra elkezdtem sportolni, ami nagyon bejött. Tavaly senior magyar bajnok lettem fekvő nyomásban (130 kilogramm) és világbajnok második helyezett. Idén megnyertem a magyar és az Európa-bajnokságot, a világbajnokságon pedig harmadik lettem.

A közelmúltban két grafikai kiállításod is volt sokatmondó címekkel: Arcok a piacról és Arcok a világból. Ezek képanyagából válogattunk össze néhányat ebben a lapszámban. Miért vonzottak ezek a piaci arcok?

Amikor elváltam, úgy éreztem, hogy valamit robbantani kell. Én nagyon szeretek rajzolni, kinn állni az utcán, nézni az embereket, mert azok az emberek nem a reklámarcok, nem a reklámfigurák, hanem saját maguk a saját csúnyaságukkal együtt. Én most a csúnyaságon éppen azt értem, ami szép, ami az átlag. Egy fotómodell mondta egyszer, hogy szeretnék úgy kinézni, ahogyan az újságban látom magam. Sokan azt mondják, hogy karikatúrákat rajzolok.

Ezek azonban valós, élő személyek. Én szinte milliméter pontossággal tudok rajzolni. Persze van ironia minden rajzomban. Sokat jártam a piacra a barátaimmal, nyáron söröztünk, télen forralt bort ittunk. Sokan meg is szóltak: te Géza, miért állsz szóba ilyen figurákkal? Erre mondtam én: majd megtudjátok. Én akkor már gyűjtöttem magamba az anyagot, jöttek az intuíciók, már készítettem a skicceket, csináltam néhány fotót a telefonommal. Ittam az arcokat magamba, és amikor hazaértem, akkor kidolgoztam a részleteket. Nos, így gyűlt össze szép lassan az a képanyag, ami tavaly télen a Duna Múzeumban, idén ősszel pedig a Kaleidoszkóp Házban volt megtekinthető. Aztán amennyire futja még az energiámból, újabb arcok kerülnek a papírra.

Bognár Géza: Rudi bá